

**ZAČETEK JE
FURT TEŽKI**
str. 2

**GRADITELJ
MOSTU**
str. 4-5

Porabje

ČASOPIS ZVEZE SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 2. maja 1996 • Leto VI, št. 9

Obisk državnega sekretarja dr. Petra Venclja v Porabju

SLOVENIJA JE ZA NARODNOSTNO RADIJSKO POSTAJO V MONOŠTRU

Tudi v našem časniku smo že zapisali, da obiski delegacij in posameznikov sami po sebi ne rešujejo manjšinskih (in drugih) problemov, ampak morajo slediti konkretna dejanja. Brez velikega tveganja kaže zapisati, da bodo obisku državnega sekretarja za Slovence po svetu dr. Petra Venclja in sodelavcev v Porabju, sledila dejanja, ki so in bodo pomembna za porabske Slovence.

Čeprav se je dobro izogniti velikim besedam, ker se v življenju prepogosto pokaže, da je njihov pomen mnogo manjši, kakor se zdi na prvi pogled, kaže tokrat narediti izjemo in zapisati, da se ta čas v Porabju, v sodelovanju s Slovenijo, začnejo razpletati pomembni dogodki, kakršnih je bilo doslej le nekaj. Priprave na ustanovitev prve radijske postaje v Monoštru, ki bo hkrati prva radijska postaja v mestu na stičišču treh držav, sodijo nedvomno med velike dogodke, ki svojega pomena s časom ne bodo izgubili, marveč se bodo vse razsežnosti šele pokazale, ko bo začel s programom. Ni pa več dvoma, da bodo porabski Slovenci svojo radijsko postajo imeli. Kdaj natančno se bo to zgodilo, seveda še ni mogoče zapisati, toda v letu 1997 se bo radijska postaja oglasila v Monoštru.

Obisk državnega sekretarja dr. Petra Venclja,

predstojnika urada za narodnosti pri slovenski vladi Petra Vinklerja, slovenskega veleposlanika v Budimpešti Ferenc Hajósa, svetovalcev Rudija Merljaka in Geze Bačiča, pa je bil namenjen tudi drugim aktualnim temam, še zlasti pa pripravam na sejo mešane slovensko-madžarske komisije, ki bo 20. in 21. maja v Budimpešti ocenjevala uresničevanje Sporazuma o nalogah med porabskimi Slovenci in prekmurškimi Madžari. Porabski Slovenci se bodo na sejo mešane komisije (sekretar slovenskega dela je Geza Bačić) temeljito pripravili, kajti dejstva so, da nekatere naloge iz Sporazuma Madžarska in Slovenija uresničujeta, pri drugih pa je potrebno nekoliko več časa, da bodo zaživele

v narodnostnem okolju. Zlasti to velja za ves sistem narodnostnega izobraževanja na Madžarskem, kjer je zelo malo sprememb, škoda pa je velika, kajti mladi generaciji še niso ponudili vsaj optimalne oblike osnovnošolskega izobraževanja. Tak je na nek način izobraževalni sistem, ki močno pospešuje asimilacijo. Ni pa edini, kajti tudi splošne gospodarske razmere so tiste, ki niso naklonjene slovenstvu, denimo mnogo večji vpliv nemškega kapitala in s tem jezika, kakor slovenskega.

Državni sekretar doktor Peter Vencelj se je zavzel za organizacijo pogovora med učitelji, ki poučujejo v Porabju, na avstrijskem Štajerskem in v Benečiji. Te učitelje

povezuje več niti, med katerimi je najpogosteje omenjena raba narečja na začetni stopnji narodnostnega pouka. Dogovorili so se, da se bodo učitelji srečali junija v Celovcu.

Stalna tema domala vseh pogovorov so tudi novi mejni prehodi med Slovenijo in Madžarsko. Porabski predlog je znan, zavzemajo se za prehod Verica-Čepinci in za stalno odprtje in prekategorizacijo iz meddržavne v mednarodnega prehod med Gornjim Senikom in Martinjem. Nadaljujejo se tudi aktivnosti za poenostavljeno prehajanje meje samo z osebnimi izkaznicami, za kar sta se v Lendavi zavzela zunanja ministra Slovenije in Madžarske. Slovenija to rešitev že ima, denimo z Avstrijo, medtem ko bi bil

na Madžarskem to prvi primer poenostavljenega prestopa meje.

Med prednostne naloge predsednik Zveze Slovencev Jože Hirnök postavlja tudi odprtje slovenskega konzulata v Monoštru. Veleposlanik Ferenc Hajós je povedal, da se ukvarja s to nalogo, ne more pa povedati, kdaj bo uresničena. Zelo dobro bi bilo, če bi se konzulat, ob vsem ostalem delu, ukvarjal tudi z gospodarskim sodelovanjem, tako na meddržavni, še zlasti pa na regionalni ravni. Tokrat so omenjali možnosti v kmetijstvu, neizkoriščene pa so tudi na ostalih področjih, kjer bi morala Slovenija pokazati večje zanimanje.

Premalo zanimanja za slovensko bogoslužje in druge cerkvene obrede kaže tudi sombotelski in mariborski škof, ki ne znata (ali nočeta) poskrbeti za slovenskega duhovnika (z obveznim znanjem narečja) za Porabje. Vnovič bodo predlagali izmenjavo duhovnikov, za porabske Slovence iz Slovenije in za prekmurske Madžare iz Madžarske, čeprav so tovrstni problemi v Prekmurju mnogo manjši.

In za konec: državni sekretar dr. Peter Vencelj podpira nakup poslopja v Monoštru, kajti tu bi lahko bili prostori za radio, za konzulat, za kulturni in turistični center porabskih Slovencev.

eR

Prva obletnica državnih manjšinskih samouprav

ZAČETEK JE FURT TEŽKI

Je že leto dni minaulo, ka na Vogrskom mamó manjšinske-lokalne (helyi kisebbségi) pa državne manjšinske samouprave (országos kisebbségi önkormányzat). Etak so porabske vesi tú ustanovile svoje manjšinske samouprave, tau so Andovci, Števanovci, Slovenska ves, Dolenji Senik, Gorenji Senik, od djeseni pa ešja Verica.

od Ferija Kranjeca, steri je član kuratorija Javnega sklada. V Pešti smo tú prosili zidino za pisarno, na žalost se nam je tau do tega nej posrečilo. Vtjup smo postavili pa sprejeli statut (alapszabály). Pri vsakdanšnjem deli že vidimo, ka ga tú pa tam moramo ovak naprajti. Sploj smo nej vedli, ka je tisto, ka se leko nepravilno, ka bi trbela naprajti.

mejsčnim honorarom, zatau so že napisale prošnjo. Vidim, ka se trdijo. Po mojem smo tú zgibili največ, venak smo eške nej v zadnjom minuti. Zvün toga pa leko prosijo pejnaze za konkretne programe.

Pa šaule ranč tak. Pomagamo vsakšoma vrtca, vsakšoj šauli - gde so Slovenci -, tam gde vidimo, ka se rejsan fejs trdijo, majo več programov, ta eške več pejnaz moramo dati.

Na tejm smo, ka je v zvezi z vero, podpiramo pa pomagamo s pejnazi. V vsakšoj vesi je zavole zapuščeni križov, spomenikov pa grobov. Te škemo dati vredzeti pa za tau poskrbeti, za tau je najbola podpredsednik. 19. majaš pride papež na obisk v Maribor. Iz Porabja 3 avtobusi pelajo lüstvo, iz toga mi plačamo eden avtobus, tau je kaulek 100 gezero forintov, s tejm tú želimo pomagati slovenske vernike. Cerkve tú moramo vredzeti, ponauviti, zatau smo napisali natečaj s cerkvenim odborom, aj mamó pejnaze na tau.

Mladino pa prejk športa pomagamo. V maja se šahisti srečajo na Gorenjom Seniki. Futbaliste pa če pozovejo kakšno ekipo iz Slovenije.

Lansko leto je sklad Tromejnik aupro muzej, gde so vöpostavlene cerkvene stvari. Pomagali smo njim pri drugi razstavi tú.

Pomagamo pa eške lokalne samouprave. Tak je letos dobila Slovenska ves na borovo dostava vse čakó od nas. Če stera ves napiše kakšne konkretne programe, ji pomagamo. Vejmó, ka oni tú lagvo stogijo s pejnazi. Lani so dobile 115000 forintov od rosaga, tau je skur nika. Gda smo letošnji proračun (kölségvetés) vküp postavili, tak smo si brodili, ka bi na leto gnauk vsakšoj vesi dali par stau gezero forintov. Državna samouprava je prosila 10 milijonov, vüepam, ka tau dobimo. Istina, ka o tejm eške zdaj začnejo razmišljati pa se pogučavati, stera manjšina kelko aj bi dobila. Vüepam, ka mi telko to leko čakamo, kak druge male manjšine."

Soboto ste bili v Pešti na djejlaji. Zakoj so Vas vtjup pozvali?

"Predsednik parlamenta g. Gál Zoltán je vküp pozvau 13 državnih manjšinskih samouprav pa dve družtvi (Rusini, Ukrajinci). Pozvani so bili vsi člani, tak 200 nas je bilau vsevküper. Tam je biu notranji minister Gábor Kuncze, državni sekretar, Csaba Tabajdi pa predsednica Manjšinskega urada Éva Orsós. Oni so želeli

čüti, ka se je zgodilo tau slejdnjo leto, sto ka pa kak je delo. Vsakša manjšina je dobila 6 minutov. Leko smo čüli, ka vsakša manjšina ma svoje probleme. Ge sam proso, aj bi nam pomagali pri tem, ka bi leko küpili eno zidino v Pešti za pisarno. Državni sekretar nam je obečo, ka rejši tau stvar. Proso sam tüdi, aj bi Slovenci leko meli poslanca v parlamenta. Predsednik parlamenta de nas podpiro pri tejm, dosta se pa moramo pogučavati eške s strankami (pártok). Na tau eške moramo čakati. V zakoni je napisano začetno premoženje (kezdő vagyon), s tejm smo eške nin nej. Omejno sam, kakšne finančne težave majo šaule. Normative, ka dobijo od rosaga, so sploj nizke. Mislim, ka se je splašalo gučati o tejm, ka so že včera iz ministrstva prosili podatke o šaulaj, kelko mlajšov je, kelko pejnaz dobijo iz državnega proračuna, kelko mora dati sama vaška samouprava. Pokazalo se je, ka več kak polonja pejnaz vaške samouprave morajo dati."

Ka vse mislite naprajti letos?

"Meli smo eno sejo vküp s Slovensko zvezov, gde smo si dosta vse zgučali. Tau to kaže, ka leko vküp delamo pa smo vsi za tau. Več programov organiziramo vküper. Geseni škemo organizirati srečanje Slovincov na Vogrskom. Tau smo se eške nej odlaučili, gde bi biu te den, ali na Gorenjom Seniki ali v Varaši. Tau si tak mislimo, ka bi z avtobusi dolapripelali lüstvo iz Pešte, Mosonmagyaróvára pa Sombotela - tam je največ Slovincov - steri bi se želeli srečati s porabskimi Slovenci.

Na konci leta bi radi vödali eno knjigo, v steroj do zbrane naute za slovenske meše. Tiste naute mislimo, stere je emo gospaud Kúhar pa stere tak loapu popejvajo pri slovenski mešaj. Na eno takšno zbirko smo brodili, kak "Hvalite Gospoda", stero je vödala Slovenska zveza.

Zdaj se že vidi, ka je ta zidina mala, gde mamó pisarno. Leko pa küpimo drugi tau to, če ga gorenjeseniška samouprava oda. Tau bi bilau našo premoženje. O tem se moramo odlaučiti na seji.

Kak sam že pravo, dela je furt več, zaposlili smo pa samo eno delavko. Brodimó o tejm, ka bi nakakoga goravzeli za sekretara, delo bi emo zavoló.

Moram prajti, ka je na konci leta že redno finančno kontrolo dobila vsakša državna manjšinska samouprava. Nikšne vekše probleme so nej najšli, dobili smo pa več tanačov pri drauvni stvari."

Kak se počutiš kak predsednik?

"Tau je težko pitanje. Moram priznati, če bi naprej znau, ka vse čaka namé, bi se gvüšno nej dau zatau. Težko je, ka je ta organizacija nauva v celjom rosagi. Pomauči si dosta od nikoga nej mogo čakati."

Mislim, ka večkrat zgiš volau. Ka ti da mauč pa volo tadala?

"Tau, ka delam za Slovence, za materno rejč, pa za svojo ves to. Do tejmamó smo se tú trüdili, zdaj pa ka mamó narodnostni zakon pa eške bola moramo. Kelko pa kak napravimo kaj, je odvisno od nas pa od cejle slovenske manjšine. Tú pa tam se je nika že dün pokazalo. Pa tau, ka je Slovenska zveza pet lejt dosta vse dosegnila. Biu sam član predsedstva zveze pa vejm, kelko korakov smo mogli naprajti dočas, ka se je odprla meja. Tau bi pa eške rad pravo, ka me v dosti mestaj spitavajo, kak je z Zvezov. Ge samo telko vejm prajti, tau, ka mi vküper mamó sejo pa programe, kaže, ka dobro leko vküp delamo. Ne mislim, ka bi od mene ali od drugi članov stoj leko čüjo, ka neškemo z njimi delati ali nauupek.

Tak brodim, ka vsakša državna samouprava pa manjšina se ne more s tejm (h)valiti, ka takšne dobre stike ma z matično državo kak mi, Slovenci. O tom se pa mi sami moramo odlaučiti, kakšno pomauč želimo od Slovenije. Slovenija je na tejm, aj nam vse več leko pomaga."

Ka pa držina? Ali njim ne fališ preveč doma?

"Kaj pa nej. Dostakrat moram kam titi, malo sam leko z držinov. Mlajši me furt spita vajo, če mo leko z njimi šeu kam. Radi so, če je cejla držina vküp. Ge bi tú dosta več rad biu z njimi. Tau je istina, ka ma fejs podpira držina, brezi nje bi nej mogo tau delati."

K. Fodor

Državno slovensko manjšinsko samoupravo so ustanovili lani 3. marcüša. Vejmó, ka ena nauva organizacija ma dosta težav, sploj pa te, če malo pomauči dobi. Naj njino delo bola leko spoznamo, smo goraziskali gospauda Martina Ropoša, predsednika Državne slovenske manjšinske samouprave.

Kak vögleda ena državna samouprava?

"21. članov je. Na prvi seji (túlés) smo se odlaučili, ka mo sedež meli na Gorenjom Seniki. Tam smo dobili od rosaga prostore (helyiségek) za nüc, tau je nej našo. Na drugi seji smo volili predsednika pa dva podpredsednika (alelnök), tau sta Šandor Merkli pa Ilda Pustai. Mamó dve komisiji, ena je za kulturo, vero, šolstvo, druga pa za finančne stvari. Gora smo vzeli Irenko Šterc za finančne stvari, dapa vse drugo tú ona mora oprajti.

V Pešti tú mamó dosta dela, tau nam Irena Pavlič obredi. Dosta pomauči dobimo

Za pomauč smo meli samo narodnostni zakon, tau je sploj malo bilau. Zatok smo se obrmauli za pomauč na Manjšinski urad (Kisebbségi Hivatal). Začetek je furt težki.

Tau je pa druga stvar, ka je brezi pejnaz eške bola težko delati. Začnili smo v marcüša lani, pejnaze smo pa dobili samo julija. Rusag je pa že dosta vse čakó od nas. Gda sam se taužo, te so mi tak pravli, aj si posaudimo od lokalne (z vesi) samouprave. Pitam ge, gde gé takšna samouprava, ka bi mejla telko pejnaz. Tiste manjšine, stere že nemajo zveze, so začnile s tistimi pejnazi. Moram pa prajti, ka mi sploj dobro vöpridemo z našo zvezov."

Kakšne cilje, naloge ste si postavili?

"Najbola moramo pomagati šaule pa vrtce. Ka dobijo za mlajše normative, tisto je malo. Moramo poskrbeti za materno rejč. Tau delo se začne v vrtcaj. Tak smo se zgučali z vzgojiteljicami (óvónök), ka mo je pomagali z

Inda svejta

SVETNIKI V MAJUŠI

SVETI FILIP in **SVETI JAKOB** mlajši - 1. majuš: **Sv. FILIP** je būu že starejši moški, ženo pa tri čeri emo, gda ga je Jezoš zvu med svoje vučenike. Gda je Jezoš krū pomnožo za pet gezero lūdi, je od Filipa pito: "Kje naj kupimo kruha, da bi ti jedli?" Filip pa je tak pravo: "Za dvesto denarjev kruha bi jim ne bilo zadosti, da bi vsak le

kaj malega dobil." (Jn 6, 5-7). Na zadnji večerji je Filip prosjo Jezoša, naj njim pokaže Očo Boga: "Gospod, pokaži nam Očeta in zadosti nam bo!" Jezoš pa ma je pravo: "Toliko časa sem med vami, Filip, in me nisi spoznal? Kdor vidi mene, vidi Očeta." (Jn 14, 8-9). Sveti Filip je pokopan v Rimu. Njegve dve čeri so tō delala čūde.

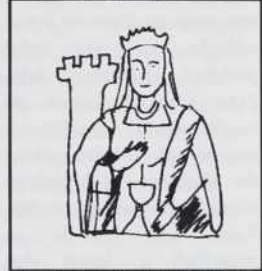
O SVETOME JAKOBI mlajšom tak piše Sveto pismo, ka je Jezošov brat būu. De pa nej je būu pravi brat, liki samo bratranec. Jezoš je

njega tō vōodėbro za svojoga apoštola. Zvūn svetoga Petra se je Jezoš ejkstra pokazo po svojom gorstaneji svetomi Jakobi. Sveti Jakob je būu prvi pūšpek v Jeruzalemi. Dosta je v cerkvi klečo pa molo, zato je prej takšo trdo koleno emo, liki kamela (teve). Židovge so ga tō poštuvali. De pa nej vsi. Ništerni so nej radi bili, ka je dosta Židovov prejk na kršćansko vōrō obrno. Zato so ga taužili, ka je nej nutridržo Mojzešov zakon. Njagvi protivniki so ga vōpostavili na strejo cerkve, pa so ga doj-sūnili, s kamenjami lūčali tačas, ka je nej mrau. Pri nas v Porabji tak pravijo, ka sta Filip pa Jakob dvojka (dvojčka). Zato je prej tarbej prvoga majuša tikvi saditi, ka te dosta tikvi bau.

SVETI FLORIJAN (4. majuš) je mrau 304-oga leta kak mantnik (mučenič). Tistoga ipa so sodacke kršćenike vkūplovili. Florijan, šteri je tō sodak būu, je tau zvōdo, pa tak pravo sodakom, naj ne iškejo tadale, njega naj vlovijo, ka je un tō kršćenič. Rejsan so ga vlovili, fejšt zbili. Za šinjek so ma obejsili mlinsko kolau pa so ga nutličili v reko Enns. Njegvo mrtvo tejo je najšla ena ženska (Valerija) pa je dala pokopati. Relikvije (ereklye) svetoga Florijana so sledik v Rim pa na Polsko odnesli. Od tistoga mau je polski patron

sv. Florijan. Prauti ognji se lūstvo tō svetoma Florijani moli. Gda je eške mali pojbiček būu, te je s svojo molitvijo ogenj stavo, pa je ena iža nej dojzgorela. Zato so ga vōodabrali za svojoga patrona v Slovenskoj vesi tō, ka je v prejšnjom stoletji v vesi dosta cimprani iz dojzgorelo.

GIZE majo svoj den 7. ma-

juša. **BLAJŽENA GIZELA** je bila žena prvoga vogrskoga krala Svetoga Štefana. V Esztergomi je živila z možaum pa s sinom Sv. Emerikom (Imre). V Veszprėmi je dala zozidati velko cerkev pa samostan (kolostor) za apatice. Rada je vōšivala. Una je vōšivala mešni gvant za papo XIX. Janeza (1024-1033). Po smrti sina pa moža je en cajt živila v gradi v Veszprėmi, po tistom pa odišla nazaj na Nemško v Passau, gde je živila kak apatica. 110 leit je bila stara, da je mrla.

Marija Kozar

MANJŠINE V PARLAMENTU

Tisto, za kar si manjšine prizadevajo že vrsto let, jim je uspelo 20. aprila, če tudi le za en dan. Namreč "priti v parlament".

rega sta se udeležila tudi notranji minister Gábor Kuncze in državni sekretar Csaba Tabajdi, ki je med drugim poudaril, da so

izpostavila večina manjšincev, vsi so pa izrazili nezadovoljstvo zaradi neurejenega finansiranja manjšinskih samouprav.

Posebno poglavje je bilo namenjeno romskemu vprašanju, nekateri so bili mnenja, da bi zaradi zapletenosti njihovega položaja, kazalo postaviti poseben urad za Rome.

Nekateri so izrazili zaskrbljenost zaradi tega, ker se je razširila vest, da želi vlada zapreti Urad za narodne in etnične manjšine. Gospod državni sekretar Tabajdi je zagotovil, da te nevarnosti ni.

Na koncu srečanja je Petro Lastić, predsednik srbske samouprave predal pismo predsedniku parlamenta s prošnjo, naj podpira prizadevanje manjšin za lastno parlamentarno zastopstvo.

Posveta se je udeležilo 13 članov Državne slovenske manjšinske samouprave.

-MS-

Člani Državne slovenske samouprave pred Parlamentom v Budimpešti

Pred dobrim letom so na Madžarskem ustanovili 11 državnih manjšinskih samouprav (v zakonu je naštetih 13 manjšin, izmed teh le Rusini in Ukrajinci niso izkoristili možnosti). Ob tej priliki je predsednik skupščine Zoltán Gál povabil na krajši posvet člane državnih samouprav, kate-

manjšine - z izvoljenimi državnimi samoupravami - postale legitimne partnerice vlade. Med problemi je omenil, da manjšine še zmeraj nimajo svojih poslancev v skupščini. Vse bolj očitno je tudi to, da bo treba spremeniti manjšinski zakon.

Prav ta dva problema je

Pismo iz Sobote

NOURE KRAVE

Na vidite, tak se tou zgodi. že palik san se van dugo nej javo s kakšnin pisanjon od tū, iz Sobote. Nej, nejsan pozabo na vas, nejsan pozabo pijsati, nejsan zgūbo mašina za pijsati, nejsan...

Pomejni, nej je v meni problem, problem je v moji tašči Regini, trmo čedni ženski. Tak se je zgodilo, ka je moja tašča Regina, trmo čedna ženska, nagnouk sama od sebe ejnala gučati, se zaprla v svojo sobo in vidli smo jo samo te, če je prišla nut v kūnjo pa je tak čista malo neka pogejla in nut v sebe vlijala. Poton pa je že včasi zaprla dveri za sebof in že smo je palik nej vidli pou dnejava. Niške je nej vedo, ka zdaj tou vse fkūper pomejni, ge san pa nej emo od koga pijsati, zato, ka je nika nej gučala, nika je nej napravila in z nikin se je nej korila. Zdaj pa te piši, če moreš!

Dobro, zdaj je že palik vse normalno, že normalno odi gor pa doj po kuči, se kori za sikšo smejt in čedno modrūvle s sousidico. Ali, naj van zdaj, gda smo se že zmirlili, vōovadin, kak sta teva dva tedna vōvidla. Glejdale smo TV in glij so dojdavali o zbešnjeni kravaj iz Anglije. Tak malo smo se čūdno glejdale, kak leko krave noure gratajo in si brodili, vej pa Anglija je daleč in njūve krave tō. Rejsan je tou tō, ka pri nas doma pogejmo dosta govedinskoga mesa, ali ka nas pa briga, vej pa Anglija je rejsan daleč. Tak smo si brodili mi bolz mladi, ali moja tašča Regina, trmo čedna ženska, je po glavej motala bole načiše misli. Ške isti večer se je nut v sebe potejgnola in gratala vcejlan načiša. Tak jo je te takša vola držala dva-tri tedne. Najprle smo mislili, ka je čemerna na koga od nas. Pa smo brž gorprišli, ka se je nej niške z njou svado. Te smo pa brodili o ton, ka je zalūblena, pa smo tou misel tō brž tanjali. In tak smo brodili in vgūnjavali vsefele, dokeč se je po dugon časi nej palik vōpotejgnola iz svoje sobe in začala normalno živetit tak kak prle. Spitavali smo jo, zakoj se je tak dugo ta držala, pa je nej škela praviti nej rejči o ton. Pa ne bi mi, domači ške dugo znali, če ne bi moja tašča Regina, trmo čedna ženska, vse fkūper vōovadila sousidici, njeni najbukšoj pajdašici. Tou je pa te tak, kak če vōskrčijš po cejlon varaši. Tak san te v krčmej zvedo, kak je bilou zaistinsko z mojo taščo Regino, trmo čedno žensko.

Pravo san že, ka mi doma pogejmo trmo dosta govedinskoga mesa in ka smo po televiziji gledali tisto o nouri kravaj. Na, mojoj tašči Regini, trmo čedni ženski, je gli tisti den začala neka trepetati lejva rouka. In ka je trbelo več? Fčasi si je brodila, ka je od mesa ona tō noura gratala. Zato se je te nut v svojo sobo zaprla, ka ne bi sto od nas vpamet zeu, ka je norost iz krav prišla na njou. Tak je bilou pri nas zadnje dneve, zdaj je pa že boukše, samo gejmo ške samo svinsko mesou pa piščēče. Vūpan samo, ka nega piščēče norosti in svinske glij tak nej. Ka, če ške kakši takši beteg vōvdari, te mo, znan, geže kouli kuče ploudili.

MIKI

OD SLOVENIJE...

Thaler veliko potuje

Slovenski zunanji minister Zoran Thaler je v zadnjih dneh kar veliko na poti. Tako se je v Strasbourgu sestel z evropskim komisarjem Hansom van den Broekom. Po krajšem postanku v Ljubljani, kjer se je pogovarjal z avstrijskim kolegom Wolfgangom Schüsslom, je odletel v Madrid h kolegu Carlosu Westendorpu. Zoran Thaler je nato odpotoval še v Latvijo in na Švedsko.

Slovenski forum

V pričakovanju letošnjih volitev se bo kot kaže v Sloveniji pojavila še ena stranka, imenovala naj bi se Slovenski forum. Šlo naj bi za ideološko neopredeljeno stranko, ki bo usmerjena predvsem v gospodarski razcvet države in čim večjo blaginjo vseh, ki v Sloveniji živijo. Skupaj z nekaterimi somišljeniki naj bi politično stranko ustanovila neodvisna poslanka v državnem zboru Ljerka Bizilj.

Dan knjige

Po lanskoletnem sklepu Unesca je 23. april svetovni dan knjige. Društvo slovenskih pisateljev, Združenje založnikov in knjigotržcev in Bibliotekarsko društvo Ljubljana so zato letos prvič pripravili slovenski dan knjige. Osrednja slovesnost je bila v Ljubljani.

Alkoholizirani vozniki

Še zmeraj se premalo Slovencev drži pravila: Če voziš ne pij, če piješ, ne vozi. Slovenski policisti so v zadnjem času poostreno nadzorovali voznike. Pri 14.815 šoferjih so odredili preizkus alkoholiziranosti, pri več kot tretjini testiranih je bil pozitiven. Rekord je bil voznik s 4,48 grama na kilogram telesne teže.

Le 1,2 otroka

Slovenke imajo manj otrok kot njihove prednice. Mednarodna raziskava Dajmo otrokom priložnost je pokazala, da je povprečje pri 4559 anketiranih le 1,2 otroka.

Jože Hradil: Slovensko-madžarski slovar

Pred kratkim je pri *Državni založbi* v Ljubljani izšel Slovensko-madžarski slovar, ki ga je sestavil *Jože Hradil* (J. H.). Strokovno je slovar pregledal *Jožef Vörös*. V uvodu je zapisano, da ima slovar domala 40 tisoč gesel in približno 60 tisoč drugih slovarskih podatkov in izrazov. Šteje blizu 700 strani. Lahko bi mu rekli srednji slovar. Skoraj 15 let je minilo od takrat, ko je avtor izdal prvi isti založbi svoj Madžarsko-slovenski slovar, ki je precej manjši od slednjega. Najbrž tudi to desetletje in pol nazorno kaže, kako mačehovski je odnos do slovaropisja, ko gre za dva majhna jezika. Slovaropisecem majhnih narodov se glede naklade - godi nekaj podobnega kakor njihovim pesnikom. Državni založbi vsekakor gre zahvala. Ravno tako Jožetu Hradilu, ki po tolikih težavah vseeno ni obupal.

Isto se nanaša na Cankarjevo založbo, ki je konec lanskega leta izdala Madžarsko-slovenski in Slovensko-madžarski slovar v eni knjigi. Njegova avtorica je *Elizabeta Bernjak*. Tudi v tem primeru gre za srednji slovar. Takoj se zastavlja vprašanje: Ali ne bi bilo veliko bolj gospodarno, logično in koristno, če bi recimo ti dve založbi združili svoje moči in slovaropisec? S toliko energije bi mogoče lahko nastal že kar "veliki" slovar in bi tako lahko bili nadoknadili zamujeno. Morda bi bila tudi kvaliteta boljša.

Ker sem bil do Slovensko-madžarskega slovarja *Elizabete Bernjak* precej kritičen (*Porabje*, 11. januarja 1996), se mi zdi pošteno, če o Hradilovem delu spregovorim na podlagi *primerjalne metode*.

Velika odlika obeh slovarjev je, da so na slovenskih besedah označeni *naglasni*. Verjetno ni nič težjega za Madžara, ki se uči slovensko, kakor zapleten

naglasni sistem slovenskega jezika. Zato je ravno tako nujen pripomoček kot pri angleščini.

Pri E. B. sem se kar zgražal zavoljo gore madžarskih pravopisnih napak. V življenju še takega slabega dela nisem videl v tem pogledu. Zato mi je kar odleglo, ko sem začel prebirati Hradilovo delo. Zelo korekten odnos do madžarske ortografije. S tem pa tudi korekten odnos do Madžara kot bodočega učenca slovenskega jezika. Kako neki naj bi ga prepričali o lepoti slovensčine, ko pa mimogrede blatimo njegovo materinščino?

To pa seveda ne pomeni, da v tem delu ni mogoče najti napak. Saj verjetno ne obstaja na svetu slovar, v katerem ne ki bilo kakih nepravilnosti. Temejljiteje sem pregledal kakih 150 strani.

Tipkovnim napakam bi lahko rekli lepote napake. Nepravilne oblike so v oklepaju: anameza - kórtörténet (körtörtént), artilerija - tüzérség (tüzérség), aureola - aureola (aueróla), avtomatski - önműködő (önműködő), kroglasti blisk - gömb(bömb)villám, bodóč - elkövetkezendő (elkövetkezendő), boljši (boljšji) pik, brezupen - kétségbeesett (kétségbeesett), brisanje - porolás (porlás), brž odidi! (oditi!), buržoazija (buržuazija), gumijasta (gumjasta) cev, biti daleč od česa/koga - távol áll (ál) vmitől/vkitől, kolesarsko (kolesarski) dirkališče, duodenalen - patkóbéllél (patkóbéllél) kapcsolatos, dvometrski (dvometerski), dvónóg (dvónónóg), džem - darabos (darbos), énekalkönyv (enakoličnica), fiziognomija (fizionomija), generalisim (generalism), gorjupost (gorjupnost).

Pravopisne napake, ki jih zelo pogosto zagrešijo tudi Madžari. *Pisanje skupaj ali narazen*: anárhičen - törvény nélküli (törvény nélküli), brezkončen - vég

GRADITELJ

nélküli (végnélküli), brezrazreden - osztály nélküli (osztály nélküli), brezspolen - nem nélküli (nemnélküli), pri moji časti - becsület-szavamra (becsület szavamra), daljnosežen - nagy jelentőségű (nagyjelentőségű), debelolichen - kerek kápú (kerekképű), dobeseden prevod - szó szerinti (szószerinti) fordítás, dvostrankarski - kétpárti (két párti), enačba z dvema neznankama - kétismeretlenes (két ismeretlenes) egyenlet.

Pozitivno lahko ocenimo tudi, da so *napake* v *prejšnjem slovarju* (1982) večinoma *popravljene* v zdajšnjem: znajti se, brigada (kot vojaška enota), loviti slepe miši, neodločena tekma, spustiti se s kom v pogovor, dobil je opomin razrednika, pisati na stroj, opravil je izpit, točeno pivo. Pri teh primerih je šlo za spodrsiljave v madžarščini.

Tudi sam avtor je priznal, da je v slovarju *veliko tujk*. Dejal je, da je na začetku mislil, da jih bo že na koncu črtal, potem pa se mu je zdelo škoda. Škoda. Jasno, da govorim o takih tujkah, ki jih madžarščina sploh ne uporablja: *adjektiv - adiectivum, ambient - ambiente, devastacija - devasztáció* itd. itd. V madžarščini je tudi sicer manj tujk kot v slovensčini. Danes so najbrž že tudi v slovensčini precej nenavadne oblike "boutique", "ex abrupto" "eksalator". Zanimivo, da slovenske inačice "butik" niti ni v slovarju.

Končnice udomačenih tujk v madžarščini - ki se, jasno, velikokrat ločijo od onih v slovensčini - so veliko *natančnejše* kot v slovarju E. B.

Ko je nek moj madžarski znanec listal po slovarju je opazil, da je ob slovenskem geslu velikokrat naštetih več madžarskih izrazov. Spraševal me je, če to ni zaradi tega, ker je avtor negotov glede

točnega pomena. Prav obratno, sem mu odvrnil, največkrat gre za *sopomenke*. To pa je prej odlika kakor pomanjkljivost.

Naj navedem nekaj primerov *oporečnih slovenskih naglasov*: agént - (agént), asistént - (asistént), beděč - (beděč), bezáti - (bézati), beznica - (béz-nica), bivalénten - (bivalen-ten), bleščěč - (bleščěč), bútanje (butánje), Čěh (Čěh), Čěhoslovák (Čěhoslovák), čípkárski (čipkárski), čokát (čokát), čolníč (čolníč), decěmber (decěm-ber), decěmbrski (decěm-berski), desetlětje (desětletje), deskà/děska (děska), děžen (děžen - ta beseda pomeni rastlino), diámeter (diaméter), dišěč (dišěč), dušěč (dušěč), episkop "škof" (episkóp = priprava za projiciranje) - pűspök, fánt (fánt), fantič (fantíč), gól (gól) v pomenu "nag", gorěč (gorěč).

Tudi pri besedah z *dve-ma naglasoma* so določena omahovanja: decíméter (deciméter), deséttélen (desétleten), dvócéven (dvóceven), dvócévká (dvócevka), dvógřb (dvógrb), dvókáličnice (dvókaličnice), dvókoló (dvókolo), dvókrílec (dvókrilec), eléktrocentrála (eléktrocentrala), eléktro-industrija (elektroindustrija), eléktroinženír (elektroinženir).

J. H. kar *dosledno* navaja *množinske samostalnice*, le včasih manjka oznaka "pl": brki - bajusz, dlesna - íny, gajde - duda, gamaše - kamásni, gare - kéziköcsi, glasilke - hangszál.

Ni napaka, da J. H. *ne navaja rodilniških oblik* samostalnikov in *oblik v prvi osebi ednine* pri glagolih, vendar bi bilo to zelo koristno za začetnike. Pri tem ima prednost vsekakor slovar Cankarjeve založbe (E. B.).

Sicer pa *besedne zveze* zelo *"klapajo"*. (Beseda v narekovaju ima stilno oznako: nižje pogovorno.)

MOSTU

Avtorju je bilo veliko do tega, da bi se čim bolj izognil pastem dobesednih prevodov. Večina le-teh lepo zveni tudi v madžarskem jeziku. Tudi naslednji primer je pravilen, samo po nepotrebnem dolg: *denar ali življenje!* - *pénzt vagy életet!* (add ide a pénzedet, vagy megöllek!). Madžarska inačica, ki sem jo navedel jaz, se vsebinsko in strukturalno (eliptična tožilnika v velelni obliki) popolnoma ujema s slovensko, medtem ko je avtorjeva varianta nekoliko predolga. Še zlasti, če se zavedamo, da je v taki situaciji še kako pomemben čas, torej sporočilo mora biti čim krajše.

Za oba slovaropisca velja, da velikokrat ne uporabljata stilno-plastnih in ekspresivnih kvalifikatorjev (knjiž., pesn., pisar., publ., nar., otr., pog., žarg., zast. itd.). To, da so v slovarju zastarele, redko rabljene, knjižne, narečne itd. besede, ni nič narobe. Vendar moti, da se to uporabniku ne pove (gl. "klapati"). Ko sta slovenski in madžarski izraz popolnoma enakovredna, seveda niso potrebni stilni kvalifikatorji. J. H. popolnoma pravilno ukrepa, ko napr. enostavno zapiše, da je "beznica - lebuj". Ker besedi stoodstotno pokriva pomen, ki ga ima pojem, zato vsi vemo - brez stilnih kvalifikatorjev -, da imata obe besedi slabšalno konotacijo. Nekaj izrazov, pri katerih bi moral biti zapisan kvalifikator, naveden v narekovajih: *čas za obed* (knjiž.), *dojem* (knjiž.), *dosihdob* (star.), *duri* (star.), *fabriški* (pog.), *familija* (pog.), *golazen* (star.), *gon* (knjiž.), *gorjup* (zast.), *grehota* (knjiž.), *gruden* (star.), *hasnovit* (star.).

Politična terminologija. Atlantski pakt - Atlanti Szövetség (paktum). Kljub temu, da recimo tudi najnovejši madžarski pravopis iz l. 1988 v zvezi s tem pojmom uporablja besedo

"paktum". Ta sponojenka namreč v madžarsčini zveni slabšalno. Zanimivo, da se politične simpatije odražajo tudi v slovaropisju. Ne pozabimo, da je l. 1988 na Madžarskem vladal še socializem. Na to temo se veže, da je v slovarju še tudi veliko izrazov iz slovenskega samoupravljanja. Z vidika slovaropisja je to tudi prav — saj gre za besede, ki so bile v Sloveniji v rabi več desetletij —, toda najbrž bi bilo koristno, če bi to bilo povedano. Da jih ne bi Madžari uporabljali kot sodobne in bili zavoljo tega osmešeni. (Kot ko je l. 1988 generalni sekretar madžarske Partije prvič šel v Ameriko, in vzel s sabo najboljšega prevajalca angleščine. Najboljšega med tistimi, ki so bili hkrati politično najbolj zanesljivi. Američani so se pozneje tožili, da so ga komaj razumeli, ker je govoril britanščino iz Dickensove dobe.)

Naštejmo nekaj primerov, ko so madžarski izrazi sicer razumljivi, pa vendarle nekaj škriplje: *avdicija* - *kipróbálás*, *próba* (meghallgatás), *avemarija* - *Áve Mária* (Üdvözlégy Mária), *bánčništvo* - *bank-szakma* (bankügyelet = "bančno dežurstvo", pri slednjem prav gotovo gre tudi za tipkovno napako), *bibliotekarska klasifikacija* - *könyvtári osztályozás* (szakozás), *bratranec* v drugem kolenu - *második (másodfokú) unokatestvér* ("másodfokú" se nanaša bolj na sodstvo in matematiko); *vzeti bris* - *kenetet* (nyálkahártyából váladékot) *vesz*, *brskati* - *kotorászik* (kotorász), *valovi butajo* ob obalo - *a hullámok a partot verik* (a hullámok a parthoz csapkodnak), *buteljčno vino* - *palackosbor / hosz-szúnyakú* (palackbor), *hitra cesta* - *gyorsforgalmi út/autóút* (autószeráda), *cestnina* - *autópályadíj* (útvám), *četrtletna revija* - *negyedéves* (negyedévenkénti) *folióirat*, *davčna*

napoved - *adóbevallás* (adóvalomás), *disciplinsko sodišče* - *fegyelmi bizottság* (bírószág), *zdravilo deluje*, *dočim vi spite* - *míg ön alszik*, *a gyógsyszer hat* (működik), *dokopati* - *befejezi* (bevégezi) *az ásást / (el)végez* az ásással, *megla se dviga* - *a köd felszáll* (emelkedik), *gaz* - *hócsapa* (hóút), *gaziti čez potok* - *átgázol* (átlábol) *a patakon*, *vsekakor bom prišel* - *mindenképp* (mindenesetre) *eljövök*, *gradbeni načrt* - *épitési* (épitészi) = *arhitektni* terv, *grbinast svet* - *lankás* (kidomborodott) *vidék*, *blisk z gromom* - *villámlás dörgéssel* (mennykő = strela), *preparirati koga do blaznosti* - *örületbe* (örülébe) *kerget* vkit, *vso noč je bil buden* - *egész éjjel ébren* (éber = pazljiv) *volt*, *čajni servis* - *teás* (tea) *készlet*, *kavni servis* - *kávés készlet* (szerviz). Beseda "szerviz" je v madžarsčini bolj značilna za storitvene dejavnosti.

Krajše oblike so boljše: *avtostop* - *autóstop* (autóstoppal való utazás), *brzovozna pošiljka* - *gyors (árúként feladott) küldemény*, *dekoncentriran* - *szétszórót/szórakozott* (szétszóródott figyelmű), *debilen* - *fogyatékos értelmű*, *vselitvena gostija* - *házzszentelő* (házzszentelési estély).

Besede, ki nekoliko čudno zvenijo v madžarsčini: *amnestija* - *közkegyelem* (közbecsánat), *delovodski* - *művezetői* / *brigádvezetői* (előmunkási), *deseti brat* - *tizedik testvér* (fivér); Beseda "fivér" sicer res pomeni brata, ampak zveni nekoliko izumetničeno, afektirano, morda celo birokratsko. Zato nikakor ne more ustrezati etnološkemu pomenu slovenskega "desetega brata". Ker "deseti brat" in "desetnica", ki po slovenskem ljudskem verovanju morata po svetu, ne obstajata v madžarski etnologiji, je besedna zveza ta-

korekoč neprevedljiva. Nujna je kratka razlaga; *dežurati* - (ügyeleteskedik); drugi dve obliki "ügyeletes szolgálatot teljesít, ügyeletet tart" sta pravilni; *dohodnina* - *jövedelemadó* (jövedelmi adó), *dovzeten za nahod* - *hajlamos* (fogékony) *a náthára* (a nátha iránt), *gnila družba* - *rohádó* (korhadt = trhel, preperel) *társadalom*.

Zelo dobro se ujemajo besede v *spolu*, *število*, *osebni*. Našli smo le nekaj izjem: ne baviti se s športom - nem foglalkozik (foglalkozom) sporttal. Za slovensko nedoločniška oblika se normalno v madžarsčini uporablja 3. oseba ednine, ne pa 1. oseba ednine; stalno si dopisujeta (dvojina) - állandóan leveleznek (množina).

V slovaropisju so najhujše vsebinske napake. Napr. v slovenskem delu slovarja piše "fotocelica", kot madžarski ekvivalent pa "semafor", ali četovodja - vodnik, dromlja - orglica. Ti lapsusi so pri E. B, ki je zagrešila veliko takih cvetk. J. H. jih je "ušpičil" (= ekspresivno, pogovorno) le nekaj: *blažilnik* - *lengéscsillapító* *lökharító* (=odbojnik), *čigar* - *kié* (=čigav), *jadralna deska* - *szórf* (széllovas = oseba, ki jadra/surfar), *prislovno določilo* - *határozó(i) módosító* / *kiegészítő* *határozószó* (=prislov), *kupiti kaj na dražbi* - *árverésen vesz vmit* (elad = prodati), *elektronski računalnik* - *elektronikus számítógép* (számológép = računalno), *golaž* - *pörkölt* (golaž), *gozdarska fakulteta* - *erdészeti egyetem* (faiskola = drevnica), *telovadna greda* - *gerenda* (nyújtó = telovadni drog), *gruntar* - *nagyparaszt* (nagybirtokos = veleposestnik).

Kljub navadenim pomanjkljivostim je Slovensko-madžarski slovar Jožeta Hradila velik prispevek k slovenski in madžarski kulturi.

Francek Mukič

... DO MADŽARSKE

Najnovejša knjiga Košičevega sklada

Pred kratkim je izšla najnovejša izdaja Košičevega sklada. Zvezek, ki je zaenkrat izšel v madžarsčini, vsebuje 8 prispevkov piscev, ki so se "za ali proti" ukvarjali s t.i. vendskim vprašanjem. Čas nastajanja prispevkov zajema več kot dvesto let, med avtorji zbranih študij pa najdemo škofa Lajoša Bitniza, ravnatelja kraljevskega liceja v Sombotelu Jožeta Košiča, gornjeseškega župnika, Franca Ivanocyja, Matijo Slaviča. Med madžarskimi avtorji naj omenimo še Endreja Angyalja, ki se je l. 1972 v obširni študiji ukvarjal s tem vprašanjem.

Knjigo s podnaslovom - *Izbor iz bogate zakladnice misli in blodenj* - je uredil Štefan Lukač. Košičev sklad namerava zbirko izdati tudi v slovenščini.

Prireditve

-27. aprila je Sadjarsko društvo Pomurja priredilo sadjarsko srečanje v Otovcih, na katerem je sodeloval ansambel Lacija Korpiča in ženski kvartet.

-3. maja ob 16. uri bo priredila OŠ I. Széchenyi v gledališki dvorani v Monoštru kulturno revijo.

-V Slovenski vesi bodo praznovali materinski dan 5. maja. Prireditve organizira Slovenska manjšinska samouprava

Spet se bo spremenil čas Slovenskih utrinkov

Od 15. maja se bo spremenil spored manjšinskih oddaj. Tako bodo Slovenski utrinki vsako drugo sredo ob 14.10, na 1. programu, ponovitev pa isto soboto ob 8.45 uri. Prva oddaja po novem sporedu bo 15. maja.

Tudi Porabci na papeževem obisku

Ob obisku papeža Janeza Pavla II. v Sloveniji se organizira romanje tudi iz Porabja. Verniki iz Porabja (približno 140 ljudi) se bodo udeležili sv. maše v Mariboru.

Irena Barber

KUSTI ŠTRIKAŠ (2)

Števan so vsakšni den starejši. Gda njim je žena Ana mrla, so melj gazdijo, živino so krmili. Števan so eške pri mauci bili, nistarne lejte so eške nika nej püstili iz gazdije. Zatok je pa zdaj vse žmetnejše bilau. žen-ska je falila. Nišče je nej sküjo pa sčisto, vse so sami delali.

Več kak edno leto po Anini smrti so Števan dobili pismo od Franceka. Strašno veselje je bilau. Sploj pa tau, ka je piso, ka kak de mogo, pride domau očo poglednit.

Števan so se vsakšomi valili. Najoprvin so tetrici Lujzi gučali, kakši reden človek je njini Franci, kak je bogati, kakšo dobro slüžbo ma, pa ka pride domau svojga očo poglednit. Števan so eške dosta pa dosta lejpoga vönajši, če rejsan je o tom nikši guč nej bio v pismi. Takšo vse so gučali od svojga sina, ka bi radi bili, če bi tak bilau. Ka je najbolje špajnsno, ka so po dugšom cajti tau oni sami tü vörvali. Kak so mejsecke pa lejta šle, so nej znali, ka je istina pa ka so oni vönajši.

Števan so po nistarni lejtaj mogli gazdijo sploj na malo vzeti, živino so odali. Vse več so bili betežni. Sau-sadica, tetica Lujza so približno telko stari bili kak Števan, liki oni so vsigdar kreda bili, če je nevala bila.

Lujza so sploj malo penzijo meli, pa buma dragoče je vsakši den večša postanila. Pa itak. Gda je potrebno bilau, nej samo Števana, liki v vesi dosta takši stari žensk ali moškov so ziskali, njim na pomauč skočili. Baug vej, ka bi bilau s Števanom, če bi te ženske nej bilau. Gda je etognauk prišla, Števan so čisto mrzlo sobo meli, nej so meli telko mauci, ka bi si naložili. Lujza so skočili pa so naložili, sküjali nikši tej, pa segreli človeka. Liki Števan so neprestanoma samo od Franceka gučali. Nede dugo, ka de tüj. Leko, ka že te keden pride. Vej on prnese tau pa tisto, vej on gor vzema nekakoga, sto de nji opravlo. Francek etak, Francek tak. Pa eden za drugin so naprej prišle nauve štorije, stere je Francek nigdar nej piso. Lujza so že malo čemerasti gratali, pa so

Števana pitali, gda je daubo pismo od sina. "Vej pa etognauk," pravijo Števan. Samo ka je tau etognauk že več kak dve leti bilau. Lujza so se nej steli trgati s Števanom, liki natüma so ji opravlali, den za dnevom. Leto je prišlo, Števan so malo ozdravili. Pa eške nistarne lejte so šle naprej, Števan so napona samo od Franceka gučali. Liki nauva pisma pa nejso stejle priti.

Lujza tetica so zdaj že vsebola čemerasti gratali. Kakši človek je pa te Francek! Ne milüje staroga očo, nej ka bi prišo, kak je pred lejtami obečo, liki ranč edno rejč ne spiše domau. Istina, pejnaze tü pa tam pošle, pa ranč nej malo. Liki edna topla rejč, edno pismo bi rejšilo staroga očo. Pisma pa nejga.

Lujza so zimau skauz sprajli s Števanom. Na božič so čakali tak pismo kak njega, liki zaman. Zdaj so Lujza atrejš prosili Števana. Oni so pa nej steli dati. Zakoj pa njej trbej atrejš? Vej pa vidi, ka Francek se tak briga za nji. On je sploj velki človek, nejma cajta kakša pisma pisati.

Lujza, kak stara poštarca, si je gordjala, kakoli je tau nej pošteno delo, ona atrejš vkradne, pa "dobro" napiše tomi Franceki. Istina, ka je tau njej nej velko delo bilau. Poštarca je bila. V cejlom življenji je nosila skrivnosti lüstva, pa je nigdar edno betvo nej ovadila. Zdaj de pä etak činila. Samo gda je Števana poslüşala, so ji skunze silile v oči, pa ji je tau mauc dalo, da spravi te atrejš. Nej je trbelo dosta iskat, v sobi v ednoj kaštüli je najšla dve ali tri pisma, ka je približno 30 lejt Francek svojim starišom vsevküp napiso. Lepa gesen se prebližavala, pismo je pa fligar že neso v Meriko.

Francek na šifiti zvečer zaspi. Senja se ma. Doma je. Mati pa oča sta veseliva. On pa taprek skoči na pošto. Lujza tetica sedijo tam, nasebe majo kusti lejpi štrikaš. Cejli svoj žitek se ma je v senji skazo. Gda se je prebüdo pa gor prišo, gde je, ga je voda polejvala. Te ma je napamet prišlo, ka si je itak nej vzeo telko cajta, ka bi piso domau, ali

pa sploj gnauk domau üšo. že se je nej vüpo, ka oča eške živé ali nej. Za eden mejsec je pä prišo na süjo zemlau, v svoj ram. Gda je zagledno pismo, je po pisali znau, da je tau nej oča piso. Nej go je smo eden cajt gorvtrgniti. Gvüšen je bio, da njegvi oča več ne živé. Strašno ga je sram bilau, pa takšo britkost je čüto v sebi, kak do tejšgamau nigdar nej. Zdaj aj bi se čüda zgodila! Zdaj aj bi nej istina bilau, ka ma oča več tü ne živé. Eške je čak malo, pa te opro pismo. Roke so ma letele kak je što. Tatica Lujza so ga dobro vred gemali. Če prej zdaj na svetke ne pride domau, ranč aj več ne odi. Francekovo düšno vest je nigar nišče etak nej gorstrauso. Zdaj oprvin je gorprišo, ka se je sam zasé tü dosta nej brigo. Pejnaz je emo za dve bogastvi, liki nej gvanta, nej autona, nika nej takšoga praktičnoga, ka lüjde nücajo. Začno je lejtati kak norc. Zdaj si je gordjau, ka de za istino domau. V tistom minuti ma je znauvč na pamet prišla tetica Lujza. Sveti Baug! Na njau sam tü sploj pozabo. Eške živé ta ženska? Pa te ma je malo ležejše bilau. Istina, ka so tetica tau nej pisali, kak opravljajo pa se brigajo za njegovga očo, liki on si je tau mislo. Kak etak lejče, ma je napameti, ka s praznimi rokami ne more domau. Nika iz Merike more prmeti. Tau čakajo od njega. Den odide za dnevom, Francek pa lejče kak nauri. Liki zdaj je že skurok pripravleni.

Decembra je seo na fligar. Gda je prišo v Pešt, so ma lampe oprejte ostale. Lejpi varaš je najšo, velki pa pravi evropski varaš.

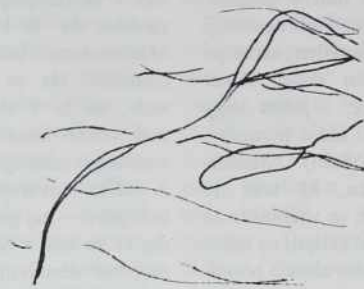
Tetica Lujza nika ne ovadi Števani. Nej tau, ka je pisala Franceki, pa od toga je tü nika nej gučala, ka njej vsakši den žmetnejše dé. Penzija je mala, vse je drago. Zdaj, ka si je na zimau küpila drva, tak vögleda, ka na svetke ji samo telko pejnaz ostane, ka ji trbej za gesti. Sploj bi rada mejla eden topeu štrikaš. Kakoli je pa računala, tau si je zdaj nej mogla dopüstiti. Stari štrikaš nosi. Vse zašit, zaplačeni pa več ranč nej tak topel, kak je

NAŠE PESMI

DEKLA SINKA PORODILA

/:Dekla sinka porodila, vrgla ga je v Moravo.:/

/:To ti drüge nej pomauči, od lublanske vislice.:/

/:Morava je bistra voda, vrgla ga je v Donavo.:/

/:Vislice so zaškripale, düšo je pa šatan vzöu.:/

/:Donava je bistra voda, vrgla ga je na süjo.:/

/:Lubi fantič to te prosim, daj ne bom osojena.:/

(Slovenska ves)
-mkm-

bio. Nauva črevle si je mogla küpiti, ka nikšo zimsko obüteo nej mejla. Zdaj pa na štrikaš več nega penaz. Ona je drugim pomagala, da bi sama na pomauč vredna bila.

Števan so prauto zime vse bole betežni bili. Tü pa tam so gorobmauli tau pa tisto. Postalino so tü meli vsakši den vküp zasükano pa zmooženo. Tetica Lujza so se dosta čemerili z njimi. V srejšdo so ranč etak prišli domau. Trüdni, sami sedijo v sobi, gde pomaleg kale gorijo. Elektriško dugo večer ne vužgejo, kala malo svetijo. Kak si etak premišlavajo, nakak odi po künji, pa začne klunckati na sobini dveraj. Tetica posvejt gorvožgejo pa vidijo, ka eden gospaud tam stogi. Kalap si dovjzeme, plašivi je, samo velke bajüsi sve-dočijo, ka je gnauksvejta človek na glavej tü emo vlase. Včasini je tau tü vö-prišo, ka te človek ne zna dobro nej slovenski pa nej vogrski. Nika toče.

V tauj minuti pravi ime, pa teticaj vlaske gor stanejo, ne znajo, če njim je vrauč ali mrzlo. Samo telko so mogoči prajti: "Ka se pa nauri rediš! Ne znaš redno gučati, Francek?" No, včasini bi nazaj potegnili ka so prajli, samo ka se je že zgodilo. Napamet jim je prišlo, ka že več kak 30 lejt je Francek nej bio doma, nej emo priliko gučati nej vogrski pa

nej slovenski. Etak čüda, ka zna kaj vösprajti. Po tejn je bilau velko veselje. Obadva deta k oči, k Števani. Števan so samo telko prajli: "No, vidiš Lujza, ka sam ti pravo, ka pride."

Avto je Francek začno vöpakirati. Vejga Baug, ka je vse nej prneso. Dosta zamajnskoga tü. Oča so dosta za zamajnsko držali. Gnauk je pa samo naprej prišo eden sploj lejpi pak, lejpa kaštüla. Prejk je zvezani bio z ednim pantlikom. Gda je Francek s tejm pakom prauto tetrici üšo, oni so se že naprej branili. "Nej, nej. Meni nika nej trbej. Vse mam, ka mi je potrebno." Liki Francek samo telko pravi: "Tetica, gor si ga vtrgnite." Lujza so eden cajt samo držali te lejpi pak, pa so si tak mislili: "Ka mo pa ge s takšo kakšo modrijov." Nazaj so ga pa zatok nej steli dati, ka bi se tau nej šikalo. Gda so vnijoco doj vzeli, eške se je nika nej vidlo. Dosta fanjski papirov je bilau vrkaj. Pa te rokau malo globše pistijo. Srce njim bole brz začne biti. Naprej vzemajo pa ka vidijo? Lejpi kusti štrikaš. Topel, viski goler ma pa je dugi do kolen. Skunze je polejvajo, včasini ranč ne morejo zavali. Tetica Lujza so vsigdar vörvali, ka sto drugoga poštüje pa rad ma, tisti vidi v njegovu mišljenje. Tau je prej Boža vola.

(konec)

KAKO SO POTEKALE POMLADANSKE POČITNICE?

Pomladanske počitnice so se začele 29. marca in trajale do 10. aprila. Prvi dan smo bili v gozdu z mamico in očetom. Tudi naslednji dan smo hoteli iti v gozd, ampak ni se posrečilo, ker je deževalo kar tri dni. Na veliko soboto sem celi dan streljal s "štükom". Na "Vüzenek" sem dobil čevlje, brat pa igračko in žogo. Po praznikih sem se igral z bratom, gledal televizijo in kolesaril. Zelo me je "svadilo", da je toliko deževalo, ker če ne bi, bi lahko z očetom vozil gnoj s traktorjem. Vremensko je april bil res muhast.

Tomaž Fartek 7.r.
OŠ G. Senik

Počitnice so se začele 29. marca. Zelo sem bila vesela, ker ni bilo treba iti v šolo.

Počitnice so trajale trinajst dni. V prvem tednu smo se pripravljali na veliko noč. Mama je kuhala in pekla. Mi, otroci smo naredili red v stanovanju. V soboto smo nesli hrano na blagoslovljenje. Konec tedna smo barvali jajca in nakupovali darila. V soboto zvečer smo kurili kres. Zadnje dneve sem se učila in pripravljala na slovensko tekmovanje.

Veselilo bi me, če bi počitnice bile malo daljše.

Andreja Nemet 7.r.
OŠ G. Senik

Pomladanske počitnice so se začele prvoga aprila. To je norcev den.

Ta keden je velki keden, zato veliko odimo v cerkev. Četrtek je slednja večerja. Petek ob tretjoi vöri je Baug mrau na križi. Soboto smo se pripravljali: smo pekli, kuhali mesau pa jajce, ren smo pucali, ka smo nesli svečat. Ramenke smo farbali. Večer smo šli k ognju. Tam so streljali s karpitom in petardami. K ognju so vozili smolatje penje, biu je velki križ, na križi vsefale grüške so svejtile. V kotlu so küjali grajov gulaž pa ribe so pekli. Odavali so vsefale piti. Cejlo nauč smo tam bili. Zrankoma sem fejs snena bila, pa sem mogla k meši titi. Da sem domau prišla, sem se nagejla. Po obeđu pa sem šla spat. Vüzenski pondeljek zrankoma so prišli fantje škropit s kolonjski vodo. Torek sem se pripravljala na recitiranja in se učila.

Zdaj pa sedim v šolskem klopu in se učim in pišem naloge.

Kristina Nagy 8.r.
OŠ G. Senik

Pomladanske počitnice so se začele prvoga aprila. Zelo sem čakala velikonočne praznike. Na veliki teden ni bilo lepo vreme, deževalo je in snežilo. Veliko sem pomagala mamici, pospravljali sva sobe, čistili sva okna. Tudi postili smo se. En dan smo šli v Monošter in smo kupili darila. Na veliki petek nismo smeli delati. Pripravljali smo se na "Vüzenek". Kuhali in pekli sva pecivo, jajca sva barvali. Na veliko soboto je bilo že lepo vreme. Kuhali smo šunko. Jesti pa je ni bilo dovoljeno, ker je bil še post pa zato, ker mesa še niso blagolovili. Zvečer smo šli k maši in smo nesli hrano za blagoslovitev. Potem smo šli k ognju, ki je bil na Janezovem bregu. Fantje so na vse strani streljali in pokali. To je lepa navada. Zelo močno so odmevali topovi. Pozno sem šla domou. Zajec mi je prinesel čevlje in bluzo.

Hajnalka Škaper 8.r.
OŠ G. Senik

LJUDSKE VREMENSKE NAPOVEDI

Če je v zimi rdečo zorje, te djuk (jug) pride pa toplejše bau.

Če je peterlog, te tri dni bole deževno bau.

Če divje gosi dejo, po tistom se vrejmen spremeni.

Če je velka megla, te pride dež.

Če na gnojev dosta gob raste, te dež pride.

Če sunce žrdjavo sijje in dé za oblak, te na drugi den dež bau.

Da doma v ganki patan (beton) švica, te dež bau na kraci.

Če so vnoči fejs gauste zvezjde, te dež bau.

Steri je revmatičen, tisti tó pozna, ka na kraci dež pride.

Če je dosta mravelj, te dež bau.

Če kokaut vnoči spejva, te drugi den dež bau.

Če dež dé pa voda brbolücka, te tri dni bau dež.

Če se raužine listje skuzijo, te dež bau.

Da velike mravle prejk po pati dejo, te lagvi cajt baude.

Če severni vöter fudi, te snejg baude.

Če perutnaste mravle naprej dejo, te dež bau.

Če se kokauši obergejo, te dež baude.

Če topel vöter pija, dež bau.

Če lastovke nizko letjijo, dež bau.

Če dim navzdol dé, dež bau.

Če kokauši večer rano gor dejo na kümjek, te dež bau.

Zbrali so učenci 7. in 8. razreda OŠ G. Senik

Spomladansko delo na polju

Letos je zima trajala zelo dolgo. Zato bodo začeli delati na polju kornaj sedaj. Semena za setev so že pripravljena. Tudi traktorji že čakajo. Vse več jih bo na poljih. Njive bodo kmalu preorane. Najprej bodo sejali pšenico in ječmen. Jaz rad pomagam pri delu. Lahko, da bom traktorist.

Attila Köleš 3.r.
OŠ G. Senik

MAMA NA RAZSTAVI

Za vsakogar je seveda najlepša na svetu njegova mama. Njena ročica je zelo nežna in njena usta so polna prijaznih besed. Pripravljena je dati najlepši poljubček. Za vso družino pere, lika, kuha, pospravlja, šiva, čisti, dela na polju, vrtu, goji lepe cvetlice. Čeprav je zvečer že zelo utrujena, ima še toliko moči, da me nežno pokrije, želi lahko noč s toplim poljubom. Nežno me zbudi in mi prijazno vošči dobro jutro. Na mizi me že čaka topel čaj ali kakav in še druga hrana. Mamici lahko zaupam, povem ji vse skrivnosti. Želim si, naj ima zdravje in ostane skrbna mama.

Klaudia Lazar 3.r.
OŠ G. Senik

MOJA PRI- JATELJICA

Imam več dobrih prijateljic, najboljša pa je Klaudia. Poznam jo že iz vrtca. Mama mi je povedala, da sem se z njo najraje igrala. Tako sva se navezali že v zgodnjem otroštvu. Klaudia je sedaj tudi moja sošolka. Ima modre oči in lepe, dolge lase. Rada se lepo oblači. Ima sestrico in brata. Moja prijateljica lepo piše in riše. Rađa ima red in čistočo. Če česa ne vem, jo lahko vprašam.

Anamarija Balog 3.r.
OŠ G. Senik

Vpočitnicah je naš razred z učiteljico bil na lončarski razstavi. V naši vasi na Gornjem Seniku živi mladi lončar, po imenu Péter Börzsei, ki je končal strokovno šolo v Monoštru. Iz njegovih lončarskih in keramičnih del so pripravili razstavo. To smo si ogledali. Videli smo vaze, cvetlične lončke, modele za peko, latvice, skledje, okrasne krožnike, solnice, putre, svečnike, pepelnike in drugo lepo lončarsko robo. Lahko smo tudi kupovali. Jaz sem kupil mamici za darilo en lep, zelen pepelnik. Moji sošolci so pa kupili vaze in svečnike.

Razstava je bila zelo lepa in zanimiva.

Attila Köleš 3.r.
OŠ G. Senik

V ŠOLI BI BILO BOLJ ZANIMIVO, ČE...

... bi imeli namesto pouka ples,

... bi v šoli samo peli in se zabavali,

... bi imeli deset minut pouka in eno uro odmora,

... bi učitelji in učiteljice odgovarjali, mi pa spraševali in ocenjevali.

Norbert Gyecsek 3.r.
OŠ G. Senik

V našem vrtcu z veseljem čakamo praznike, ker zmeraj nekaj dobimo: bonbončke, čokolado, knjige ali kakšna druga darila. V vrtcu se najraje igramo, zato smo bili zelo veseli, ko nam je to leto "zajec" iz Monoštra prinesel tudi igračke.

Lepa hvala Slovenski zvezi.

Vzgojiteljice in otroci z Gornjega Senika

PORABSKA KRONIKA
za mesec marec 1996

ROJSTVA

Dolnji Senik: Nikoleta Bajzek (mati: Hajnalka Zohar, oče: Tibor Bajzek)

Gornji Senik: Benjamin Sukič (mati: Monika Škaper, oče: Andraš Sukič); Henriett Škaper (mati: Marija Krajcar, oče: Čaba Škaper), David Voura (mati: Monika Bajzek, oče: Robert Voura)

UMRLI

Gornji Senik: Štefan Zohar (pd.: Grajkarin Pišta) Števanovci: Štefan Mešič

Slovenska ves: Bedics Sándorné (roj. Ana Zankoč), Korpics Istvánné (roj. Marija Korpič), Bartakovics Kálmánné (roj. Katalin Talaber), Ferenc Makoš

Zaman je bil tvoj boj, zaman vsi dnevi tvojega trpljenja, bolezen je bila močnejša od življenja

ZAHVALA

Zapustil nas je dragi oče in stari oče
ŠTEFAN ŽOHAR (pd. Grajkarin Pišta)

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in prijateljem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti, nam izrekli sožalje, darovali vence, cvetje. Hvala g. župniku za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostnike. Žalujoči otroci z družinami.

**NIKA ZA
SMEJ**

Samo če tau moja žena zvej, te me buja."

Prvo je delo

Naš Ludvig je pavar pa zdaj sprtoletja, gda se je vse oprlo, od zranka do večera je na zemlej. Etognauk tū ranč fejs s konjami dela na zemlej, gda vidi, ka njegvi saused se preblizava, paški se. Gda saused skrajek pride, ma etak krči: "Hej, Ludvig! Poj domau, tašča ti je mrla."

Naš Ludvig pa samo dela tadala. Sausad pa: "Pa ne čuješ, glūpi si ali ka?"

Ludvig pa: "Čūjem, čūjem. Samo si zamer-kaj. Prvo je delo, samo po tistim veselje."

**Oj, te mali slab
sroček**

Mlada mati, naša Irena, več ne zna, ka de

Skrivnost

Janči etak pita svojga padaša Rudina: "Ti, Rudi, najja padaš Pištak zna skrivnost držati?"

Rudi pa: "Oh, od toga se ti nej trbej bo-jati. Že več kak tri lejta, ka so ma plačo zdignili v fabriki, liki njegva žena od toga eške gnes ne zna."

Buja me

Naš Djauzi etognauk etak guči svojimi padaši, Vilini: "Vejš Vili, tau je že malo špajсно. Že sam deset lejť oženjeni, pa eške itak tisto edno žensko rad mam."

"Tau je pa sploj lepau od tebe. Ti si pravi človek," pravi Vili.

Djauzi pa: "Dobro, dobro dragi moj padaš.

delala z malim detetom. Dejte samo djauče pa djauče. Irena etak pravi svojimi možej: "Vejš Janči, zdaj sam ga pre-vila. Že je tej tū daubo. Kakšo pravljico pa eške ne razmej. Ka mo z njim? Naj ma probam malo spejvati?"

Naš Janči pa zdaj z glavauv ta pa nazaj miga pa etak pravi: "Lepau te prosim, nej. K tomj je eške mali pa slab."

I. Barber

PORABJE

**ČASOVEN ZVEZE
SLOVENCEV NA
MADZARSKEM**

Izhaja vsak drugi četrtek

Glavna in odgovorna urednica
Marijana Sukič
Naslov uredništva: H-9970
Monošter, Deak Ferenc ut 17.,
p. p. 77, tel.: 94/380-767

Tisk:
SOLIDARNOST
Arhitekta Novaka 4
9000 Murska Sobota
Slovenija

Po mnenju Ministrstva za kulturo
št. 415-715/93 mb z dne
3.11.1993, se časopis
PORABJE uvršča med
proizvode, od katerih se plačuje
davek od prometa proizvodov po
13.točki tarife 3. zakona o
prometnem davku (Ur. list RS,
št. 4/92)
ISSN 12187062.

Časopis izhaja z donamo
pomočjo Javnega sklada za
narodne in etnične manjšine.